

Schoolveiligheidsplan



Inhoudsopgave

Leeswijzer	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Deel A: wettelijk/bestuurlijk deel.....	5
1. Visie op veiligheid van het bestuur	5
1.1. Indeling van het schoolveiligheidsplan	5
1.2. Taken, bevoegdheden & verantwoordelijkheden veiligheid	6
1.2.1. Organisatie en inrichting op bestuurlijk niveau & rol medezeggenschap.....	6
1.2.2. Bovenschoolse coördinatoren integrale veiligheid	6
2. Inzicht in veiligheidsbeleving, risico's en incidenten.....	7
2.1. Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E).....	7
2.2. Incidenten- & ongevallenregistratie.....	7
2.3. Monitoring.....	7
3. Gezamenlijke visie, afspraken en regels.....	8
3.1. Veiligheidsplan & visie.....	8
3.2. Sociaal veiligheidsbeleid.....	8
3.2.1. Discriminatie,.....	8
3.2.2. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling & Verwijsindex	8
3.2.3. Meld- & aangifteplicht	9
3.2.4. Meldingsregeling vermoeden van misstanden	9
3.2.5. Verzuim	10
3.2.6. Ondersteuningsprofiel & jeugdhulp.....	10
3.2.7. Privacy & meldplicht datalekken.....	10
3.2.8. Klachtenregeling.....	10
3.2.9. Toezicht en surveillance (cameratoezicht, detectiepoorten, hekken).....	11
3.2.10. Omgaan met gevaarlijke stoffen & veiligheidsinstructie praktijklokalen (VO)	11
3.2.11. Vlucht- en ontruimingsplan incl. (jaarlijkse) oefening.....	11
3.2.12. Omgang met sociale media & online pesten	11
3.2.13. Gedragsprotocol leerlingen inzake veiligheid	11
3.2.14. Omgang met crises/calamiteiten	12
3.2.15. Gedragscode voor personeel	12
3.2.16. Protocol schorsen en verwijderen leerlingen	12
3.2.17. Protocol medisch handelen en medicijnverstrekking	12
4. Taken, samenwerken en voorwaarden	13
4.1. Schoolleiding & medezeggenschap.....	13

4.2. Vertrouwenspersoon & aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling.....	13
4.3. Coördinator beleid en aanspreekpunt pesten	14
4.4. Preventiemedewerker.....	16
4.5. Bedrijfshulpverlening (BHV)	16
4.6. Ondersteuningscoördinator/intern begeleider.....	17
4.7. Vertrouwenspersoon integriteit (VPI).....	17
5. Onderwijs – burgerschap, seksualiteit en diversiteit	17
Deel B: schoolspecifiek deel	19
6. Inzicht in veiligheidsbeleving, risico's en incidenten op schoolniveau	19
6.1. Risico Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E).....	19
6.2. Incidenten- & ongevallenregistratie.....	19
6.3. Monitoring.....	19
7. Gezamenlijke visie, afspraken en regels.....	19
7.1. Veiligheidsplan & visie.....	19
7.2. Sociaal veiligheidsbeleid.....	19
7.2.1. Discriminatie,.....	19
7.2.2. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling & Verwijsindex	20
7.2.3. Meld- & aangifteplicht	20
7.2.4. Meldingsregeling vermoeden van misstanden	20
7.2.6. Ondersteuningsprofiel & jeugdhulp	20
7.2.7. Privacy & meldplicht datalekken.....	20
7.2.8. Klachtenregeling.....	20
7.2.9. Toezicht en surveillance (cameratoezicht, detectiepoorten, hekken).....	20
7.2.10. Omgaan met gevaarlijke stoffen & veiligheidsinstructie praktijklokalen (VO)	20
7.2.11. Vlucht- en ontruimingsplan incl. (jaarlijkse) oefening.....	21
7.2.12. Omgang met sociale media & online pesten	21
7.2.13. Beleid inzake wapenbezit, alcohol en drugs, vandalisme en diefstal, veiligheidsbeleid schoolfeesten & -kampen (buitenschoolse activiteiten).....	21
7.2.14. Omgang met crises/calamiteiten	21
7.2.15. Gedragscode voor personeel	21
7.2.16. Protocol schorsen en verwijderen leerlingen	21
7.2.17. Protocol medisch handelen en medicijnverstrekking	21
8. Taken, samenwerken en voorwaarden	21
8.1. Schoolleiding & medezeggenschap.....	21
8.2. Vertrouwenspersoon & aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling.....	22
8.3. Coördinator beleid en aanspreekpunt pesten	22

8.4. Preventiemedewerker.....	22
8.5. Bedrijfshulpverlening (BHV)	22
8.6. Ondersteuningscoördinator/intern begeleider.....	22
8.7. Vertrouwenspersoon integriteit (VPI).....	22
8.8. Overzicht rollen & verantwoordelijkheden binnen de school	22
9. Onderwijs – burgerschap, seksualiteit en diversiteit	23
Deel C: bijlagen schoolveiligheidsplan	24

Leeswijzer

Het Veiligheidsplan bestaat in principe uit twee delen:

1. **Deel A** is het wettelijke en bestuurlijke deel. In deel A wordt aangegeven wat wettelijk moet op het vlak van veiligheid en welke bestuurlijke documenten en afspraken aanwezig zijn. De bestuurlijk vastgestelde documenten en protocollen zijn voor de scholen beschikbaar via het intranet van Openbaar Onderwijs Groningen.
2. In **deel B** geeft de school schoolspecifieke zaken in- en aanvullen, zoals contactgegevens van veiligheidsfunctionarissen binnen de school of schooleigen protocollen. Het volgt qua indeling de thema's van deel A.

Optioneel is deel C: in dit deel kan de school schoolspecifieke bijlagen toevoegen aan het schoolveiligheidsplan. De school kan er voor kiezen om te verwijzen naar schooleigen documenten, zodat het schoolveiligheidsplan zelf beknopter blijft.

Het schoolveiligheidsplan dient ter instemming aan de eigen MR van de school te worden voorgelegd. Het gaat dan uiteraard om het B-deel: de schoolspecifieke invulling.

Bijwerken van de inhoudsopgave

Als alle tekst aangevuld is en de rode delen verwijderd zijn, dient de inhoudsopgave bijgewerkt te worden. Dit gaat als volgt: klik in het veld van de 'inhoudsopgave' op de linkermuisknop en kies voor 'Veld bijwerken' en vervolgens te kiezen voor 'In zijn geheel bijwerken'.

Deel A: wettelijk/bestuurlijk deel

1. Visie op veiligheid van het bestuur

Een school moet een veilige plek zijn. Vanuit veiligheid komen leerlingen tot leren. Als bestuur wil het Openbaar Onderwijs Groningen dat leerlingen én medewerkers zich veilig en herkend voelen binnen de scholen. Als bestuur bevorderen we proactief een veilige en sociale omgeving voor onze leerlingen en onze medewerkers. Dat komt allereerst tot uiting in het creëren van een veilig, stimulerend en professioneel leerklimaat. Dit is een belangrijke voorwaarde voor de lerende organisatie die we willen zijn. Dit leren moet in onze ogen plaatsvinden in schone, veilige en goed geoutilleerde gebouwen.

Onderdeel van de visie op veiligheid is dat veiligheid geborgd moet zijn in de eigen context van de school. We vinden het dan ook belangrijk dat scholen dit beschrijven in een eigen schoolveiligheidsplan, wat past bij de eigen pedagogische en onderwijskundige context.

Voor de strategische doelstellingen en de uitgangspunten t.a.v. integrale veiligheid op bestuursniveau verwijzen we hier kortheidshalve naar het vastgestelde document '[Visie integrale veiligheid \(21 november 2016, versie 1.0, deelmemo\)](#)'. Alle bestuurlijk vastgestelde documenten en protocollen, waar naar verwezen wordt in dit plan, zijn voor de scholen beschikbaar via het intranet van Openbaar Onderwijs Groningen.

1.1. Indeling van het schoolveiligheidsplan

Veiligheidsbeleid op scholen vindt zijn grondslag in veel verschillende wetten en regelingen. Qua wetgeving kunnen we denken aan: de Arbeidsomstandighedenwet (update juli 2017), de Kwaliteitswet in het onderwijs (1998), Wet Sociale Veiligheid (2015), de Grondwet, de Leerplichtwet, de Wet Passend Onderwijs (2014), de wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (update 2017), de Wet Bescherming Persoonsgegevens, de Wet Huis voor Klokkenuiders, etc. Soms zijn veiligheidsaspecten niet per se in wetgeving verankerd, maar vloeien ze voort uit afspraken zoals de CAO PO & VO, de Code Goed Onderwijsbestuur en/of bestuurlijke afspraken. In de uitvoering van veiligheidsbeleid bestaan (wettelijke) verplichtingen op de volgende vier aandachtsgebieden:

- *Hoofdstuk 2: Inzicht in veiligheidsbeleving, risico's en incidenten*

Het betreft hier gegevens die gemeten of gemonitord worden op het terrein van veiligheid. In het schoolspecifieke deel B is dit hoofdstuk 6.

- *Hoofdstuk 3: Gezamenlijke visie, afspraken en regels*

Bij dit onderdeel gaat het om de visie, het beleid en de vastgestelde protocollen/regels inzake veiligheid. In het schoolspecifieke deel B is dit hoofdstuk 7.

- *Hoofdstuk 4: Taken, samenwerken en voorwaarden*

Dit onderdeel beschrijft alle taken op het vlak van veiligheid die binnen de school door de functionarissen moeten worden uitgevoerd, inclusief de samenwerking met externe partners. In het schoolspecifieke deel B is dit hoofdstuk 8.

- *Hoofdstuk 5: Onderwijs - burgerschap, seksualiteit en diversiteit*

Binnen dit aandachtsgebied gaat het om die zaken rond veiligheid die binnen het onderwijs zelf een plek dienen te krijgen. In het schoolspecifieke deel B is dit hoofdstuk 9.

Deze indeling in vier thema's is de leidraad voor de vormgeving van het schoolveiligheidsplan. De 'harde kant' van veiligheid is niet binnen deze vier aandachtsgebieden opgenomen. Deze punten worden zoveel mogelijk op het niveau van het bestuur door het ondersteuningsbureau uitgevoerd en gemonitord. Het gaat dan o.a. om: keuringen blusmiddelen, brandmeldinstallatie, legionella, bedrijfsvoering van elektrische installaties (NEN3140), veiligheid liften, eerste of bijzondere inspectie (EBI) installaties, NEN 1010 Elektrotechnische laagspanningsinstallatie, NEN 1078 Gasinstallatie tot 500 mbar, NEN 1006 Algemene voorschriften voor leidingwaterinstallaties (AVWI-2002), ARBO wetgeving, NPR 4500 voor correcte plaatsing zuurkasten, e.d.

Hiertoe zijn op centraal niveau contracten afgesloten. Voor meer informatie kan er contact gezocht worden met de bovenschoolse coördinator van de afdeling H&F op het ondersteuningsbureau (zie paragraaf 1.2.2).

Deel A en deel B volgen dezelfde indeling qua thema's. Niet alle onderwerpen komen in deel B opnieuw aan de orde, daar sommige thema's reeds binnen deel A voldoende zijn behandeld.

1.2. Taken, bevoegdheden & verantwoordelijkheden veiligheid

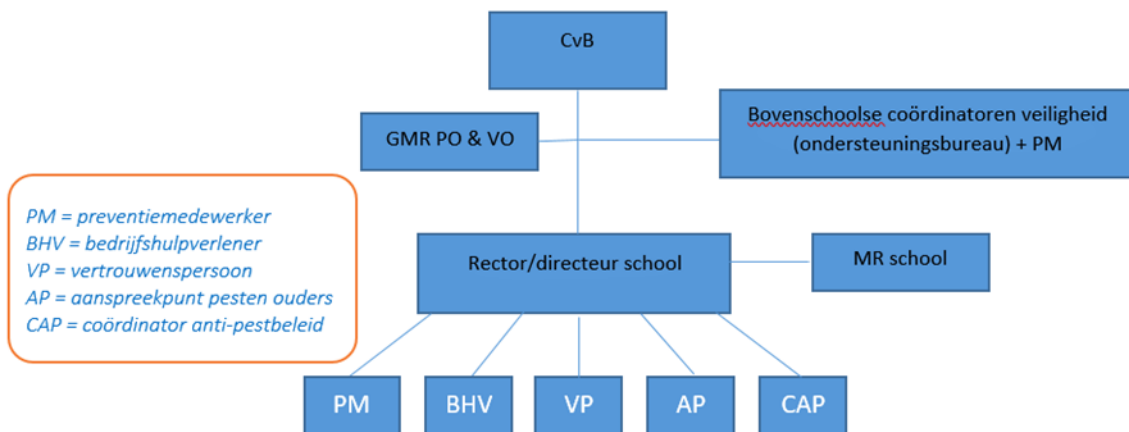
Alhoewel elke medewerker en leerling medeverantwoordelijk is voor de veiligheid binnen de school, is het van belang dat er functionarissen benoemd zijn die taken uitvoeren en/of verantwoordelijkheid dragen voor de sturing en ontwikkeling van het veiligheidsbeleid. De leiding kan verantwoordelijkheid omtrent schoolveiligheid niet delegeren, maar de bevoegdheid wel. In deze paragraaf wordt met name ingegaan op de organisatie en inrichting op bestuursniveau en de bevoegdheidsverdeling van CvB en management van de scholen. De rollen en taken m.b.t. veiligheid op schoolniveau zijn beschreven in hoofdstuk 3.

1.2.1. Organisatie en inrichting op bestuurlijk niveau & rol medezeggenschap

Eindverantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid is de rechtspersoon die de school in stand houdt i.c. de voorzitter van het College van Bestuur. Om deze verantwoordelijkheid vorm te geven is, in samenspraak met de scholen, een visie op integrale veiligheid vastgesteld en een 'kapstok' t.b.v. het veiligheidsbeleid¹.

De bevoegdheidsverdeling tussen management van de scholen en het CvB op het gebied van veiligheid is onderdeel van de vastgestelde bevoegdheidsverdeling. Het CvB heeft de verantwoordelijkheid om het integrale veiligheidsbeleid incl. het arbobeleidskader vast te stellen, de doelstellingen op het terrein van veiligheid en Arbo vast te stellen en hierover af te stemmen met de GMR. Ook is het CvB verantwoordelijk voor het afsluiten van een contract met de arbodienst en een contract met een organisatie voor de opleiding van BHV-ers.

De exacte verdeling van bevoegdheden qua medezeggenschap op bestuurlijk niveau (GMR PO en VO) en schoolniveau (MR-en) is beschreven in het memo 'Rol GMR en MR bij veiligheid' d.d. juni 2017. Dit memo is binnen het intranet van Openbaar Onderwijs Groningen beschikbaar.



Basaal organogram integrale veiligheid Openbaar Onderwijs Groningen

1.2.2. Bovenschoolse coördinatoren integrale veiligheid

Op het ondersteuningsbureau zijn drie bovenschoolse coördinatoren integrale veiligheid aangesteld vanuit de afdelingen HR, Huisvesting & Facilitair en Onderwijs & Kwaliteit. Zij coördineren

¹ Uiteengezet in het door het CvB van Openbaar Onderwijs Groningen vastgestelde [11-puntenplan integrale veiligheid](#) (laatste aanpassing 15 maart 2017, versie 1.6), de [Visie integrale veiligheid](#) (21 november 2016, versie 1.0, deelmemo) en de [Checklist \(wettelijke\) verplichtingen integrale veiligheid](#) (december 2016, versie 1.0, deelmemo).

activiteiten op het gebied van veiligheid, volgen actuele ontwikkelingen en vormen een netwerk met de deskundigen op de scholen.

Bovenschools coördinator	Afdeling OB	Vakgebied / thema's	Deskundigen scholen
Esther van Zalen	HR	Arbo-beleid, Risico Inventarisatie & Evaluatie	preventiemedewerker
Marieke van der Schaaf	H&F	Fysieke en gebouwlijke veiligheid, harde kant RI&E, BHV	BHV-er, preventiemedewerker ('harde' kant RI&E)
Henk Smid	O&K	Sociale veiligheid (beleid & functionarissen i.h.k.v. Wet Sociale Veiligheid)	coördinator anti-pestbeleid, contactpersoon ouders (pesten)

Overzicht bovenschoolse coördinatoren veiligheid

Het taakprofiel voor deze bovenschoolse coördinatoren is vastgelegd in een separaat document: [‘Taakprofiel bovenschools coördinator integraal veiligheidsbeleid’ \(juli 2017\)](#). Ook dit document is beschikbaar via het intranet van Openbaar Onderwijs Groningen.

2. Inzicht in veiligheidsbeleving, risico's en incidenten

2.1. Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)

Een actuele RI&E vormt de basis voor het het arbobeleid en verzuimbeleid binnen de school. Voor PO en VO hanteren we respectievelijk de branche specifieke instrumenten Arbomeester2 en Arboscan VO. Vanuit het bestuur wordt door de bovenschoolse coördinator vanuit HR aangestuurd dat alle scholen een actueel en extern getoetst plan van aanpak RI&E hebben en hier uitvoering aan geven.

2.2. Incidenten- & ongevallenregistratie

Verplicht onderdeel van de RI&E is de incidenten- en ongevallenregistratie. Alle ongevallen ten gevolge van schoolactiviteiten die leiden tot ziekteverzuim worden geregistreerd. Ongevallen met ernstig lichamelijk letsel of met de dood tot gevolg worden tevens gemeld bij het schoolbestuur en bij de Arbeidsinspectie. De actuele registratie is op te vragen bij de schoolleiding.

2.3. Monitoring

In het kader van de Wet Sociale Veiligheid (augustus 2015) meten we het effect van ons veiligheidsbeleid op de scholen in elk geval jaarlijks middels een monitor. Hiertoe hanteren we binnen het bestuur in het PO verschillende instrumenten zoals: Vensters, Vreedzame school, Kanjertraining, Kiva of andere instrumenten die passen binnen het (onderwijskundig) schoolconcept. In het VO wordt 'Kwaliteitscholen' gehanteerd. Deze gegevens worden gedeeld met de onderwijsinspectie. Met deze monitor volgen we cyclisch en systematisch de veiligheidsbeleving van onze leerlingen (inzicht) en stellen we verbeterpunten op.

Daarnaast hanteren we een veiligheidsmonitor op schoolniveau waarin verschillende aspecten van veiligheid aan de orde komen. Deze monitor is een bijlage bij de kwartaalgesprekken tussen het management van de scholen en het College van Bestuur van Openbaar Onderwijs Groningen.

3. Gezamenlijke visie, afspraken en regels

3.1. Veiligheidsplan & visie

Dit schoolveiligheidsplan valt onder de bestuurlijke paraplu van Openbaar Onderwijs Groningen. De visie op integrale veiligheid is bestuurlijk vastgelegd in het document ‘[Visie integrale veiligheid \(21 november 2016, versie 1.0, deelmemo\)](#). Schoolveiligheid is uiteraard niet slechts te vangen in protocollen, maar protocollen ondersteunen het veiligheidsbeleid wel. Het schoolveiligheidsplan wordt minimaal eens per vier jaren geactualiseerd (of vaker indien nodig).

3.2. Sociaal veiligheidsbeleid

Zoals in paragraaf 2.3 reeds is gesteld, geldt met ingang van 1 augustus 2015 een zorgplicht voor de sociale, psychische en fysieke veiligheid van kinderen op school. Om actief veiligheidsbeleid te voeren hanteren alle scholen binnen Openbaar Onderwijs Groningen een programma of een plan van aanpak. Indien scholen geen gebruikmaken van een bestaand pakket, dan hebben ze beargumenteerd hoe het beleid wordt vormgegeven, inclusief de preventieve en curatieve beleidsmaatregelen t.a.v. sociale veiligheid.

3.2.1. Discriminatie, seksuele intimidatie, racisme, agressie en geweld & radicalisering

Op basis van Artikel 1 van de Nederlandse grondwet is discriminatie en racisme op Nederlandse scholen verboden. Binnen het Openbaar Onderwijs Groningen hebben we gedragsafspraken voor leerlingen vastgelegd m.b.t. het voorkomen van seksuele intimidatie, racisme, fysieke en verbale agressie en geweld. Dit is vastgelegd in het ‘[Gedragsprotocol leerlingen inzake veiligheid](#)’ (januari 2018).

De Arbo-wet verplicht werkgevers per 2007 om psychosociale arbeidsbelasting voor personeel te voorkomen en te bestrijden: de aanpak intimidatie en agressie en geweld maken hier deel van uit. Voor het personeel binnen Openbaar Onderwijs Groningen hanteren we hiervoor o.a. de ‘[Gedragscode personeel](#)’. Daarnaast nemen we cyclisch binnen de RI&E specifiek een vragenlijst over psycho-sociale arbeidsbelasting af onder het personeel.

Onze scholen kunnen ook gebruikmaken van Platform JEP (Ministerie van SZ&W, Platform Jeugd preventie van Extremisme en Polarisation). Dit platform ondersteunt professionals en vrijwilligers die met en voor jeugd werken bij vragen rond radicalisering en polarisation. Te bereiken via: 070 - 333 4555 of via het contactformulier op de website: <https://www.socialestabiliteit.nl/platform-jep>
Op: <http://www.socialestabiliteit.nl/professionals/inhoud/triggerfactoren> zijn de belangrijkste triggerfactoren inzake radicalisering te vinden.

Op <https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/informatieblad-radicalisering-signaleren-en-handelen-binnen-het-onderwijs-2/> staan tips over signaleren en handelen bij radicalisering in het onderwijs.

Op <https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/informatieblad-radicalisering-het-individuele-gesprek-aangaan-2/> staan tips en suggesties over hoe het individuele gesprek aan te gaan aangaande radicalisering.

3.2.2. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling & Verwijsindex

De scholen binnen Openbaar Onderwijs Groningen maken gebruik van de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze meldcode bevat een stappenplan wat binnen de school gehanteerd wordt bij vermoedens van huiselijk geweld en mishandeling. Dit 5-stappenplan is de basis voor de eigen meldcode. De aanscherping van 2019 is hierin meegenomen. Het gaat hier om de volgende vijf stappen:



Vijf stappen van de meldcode

Binnen de scholen zijn IB'ers (PO) en gedragsdeskundigen of ondersteuningscoördinatoren (VO) zoveel mogelijk geschoold als Aandacht functionaris op dit terrein. Daarnaast hebben we op bestuursniveau een geschoolde indirecte aandacht functionaris aangesteld. Deze persoon heeft drie rollen: het volgen van de actualiteit op het vlak van de meldcode, het adviseren en opstellen van beleid richting het CvB en de scholen én het in standhouden van een netwerk met de directe en aandacht functionarissen op de scholen (kennisuitwisseling). De indirecte aandacht functionaris is aangesloten als lid bij de Landelijke Vakgroep Aandacht functionarissen (<https://lvak.nl/>).

Verwijsindex risicojongeren

Binnen onze scholen wordt gewerkt met Zorg voor Jeugd Groningen (ZvJG). Dit is een digitaal signaleringssysteem waarbij risicojongeren in beeld zijn en waarbij professionals uit de jeugdzorg, gezondheidszorg, werk en inkomen, welzijn en onderwijs door middel van een signaal hun zorgen melden over een jeugdige en activiteiten op elkaar afstemmen.

Ook politie en justitie kunnen signalen in het systeem afgeven. De gemeente zorgen ervoor dat alle instellingen, teams en andere betrokkenen samenwerken. De gemeente is er ook verantwoordelijk voor dat de zorg voor een kind of jongere op basis van de informatie uit Zorg voor Jeugd Groningen goed wordt ingevuld en gecoördineerd.

De voordelen van Zorg voor Jeugd zijn: risico's vroegtijdig kunnen signaleren, betere samenwerking, één aanspreekpunt (zorgcoördinatie) en zicht op kwaliteit.

Dit lokale signaleringssysteem is aangesloten op de landelijke Verwijsindex Risicojongeren (VIR), zodat ook kinderen en jongeren over de grenzen van hun eigen gemeente of provincie in beeld blijven. Voor meer informatie zie: <https://www.zorgvoorjeugd.nu/zorg-voor-jeugd/groningen/over-zorg-voor-jeugd/>

3.2.3. Meld- & aangifteplicht

De medewerkers binnen Openbaar Onderwijs Groningen zijn (volgens de Wet bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs) verplicht melding te maken bij het bestuurssecretariaat (bevoegd gezag) bij een vermoeden van een zedenmisdrijf (ontucht, aanranding, verkrachting). Het bevoegd gezag meldt het vervolgens bij de vertrouwensinspecteur. Als deze concludeert dat er sprake is van een 'redelijk vermoeden', dan wordt aangifte gedaan. Als het bestuur overgaat tot aangifte, informeert het bestuur vooraf betrokken ouders en de aangeklaagde. Als de officier van Justitie besluit om niet tot vervolging over te gaan stellen we als schoolbestuur de ouders hiervan in kennis.

3.2.4. Meldingsregeling vermoeden van misstanden

Binnen het Openbaar Onderwijs Groningen hanteren we de Meldingsregeling vermoeden van misstanden. De regeling sluit aan bij de 'Code goed onderwijsbestuur'. Daarin staat dat een school moet beschikken over een zogenoemde klokkenluidersregeling, op basis waarvan werknemers, ouders en leerlingen vermoede of signaleerde misstanden/onregelmatigheden kunnen melden, zonder benadeling van hun belangen. In de klokkenluidersregeling staat in elk geval:

- a. op welke manier er met een interne melding wordt omgegaan;
- b. wanneer sprake is van een vermoeden van een misstand (met inachtneming van de definitie daarvan als bedoeld in de Wet);
- c. bij wie het vermoeden van een misstand kan worden gemeld;
- d. de verplichting voor de werkgever de melding vertrouwelijk te behandelen, als de werknemer hierom heeft verzocht, en
- e. dat de werknemer de mogelijkheid heeft om een adviseur in vertrouwen te raadplegen over een vermoeden van een misstand.

De inspectie betreft meldingen van klokkenluiders in het toezicht als dat opportuun en ook mogelijk is. De inspectie biedt klokkenluiders daarbij uiteraard bescherming. Binnen het bestuur is een [klokkenluidersregeling](#) vastgesteld (beschikbaar in het intranet).

Voor meer info: <https://huisvoorklokkenluiders.nl/>

Als Openbaar Onderwijs Groningen zijn we aangesloten bij een landelijke commissie waar leerlingen en hun ouders de mogelijkheid hebben om een misstand te melden, als de interne procedure onvoldoende oplevert. Deze commissie 'Melden van een misstand' is ondergebracht bij de Stichting Onderwijsgeschillen.

3.2.5. Verzuim

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen vinden we het belangrijk dat alle leerlingen naar school gaan en op tijd zijn. We houden verzuim van leerlingen bij en hebben overleg en afstemming met leerplicht/RMC. Op basis van de Leerplichtwet melden onze VO-scholen sowieso verzuim van meer dan 16 uur in 4 opeenvolgende lesweken bij het verzuimloket van DUO (<https://www.duo.nl/zakelijk/>). In het VO wordt er gebruik gemaakt van het stappenplan oplopend verzuim waarin taken en verantwoordelijkheden van betrokken partijen helder per stap benoemd zijn.

3.2.6. Ondersteuningsprofiel & jeugdhulp

In het kader van de Wet Passend Onderwijs hebben al onze scholen, met instemming van de eigen MR, een ondersteuningsprofiel vastgesteld. In zo'n profiel maakt de school aan ouders duidelijk welke extra ondersteuning ze kunnen bieden en welke grenzen gehanteerd worden (ook in termen van veiligheid). Ook de samenwerking met gemeente/zorg is hier onderdeel van in het kader van onderwijs-zorgarrangementen. We zien het als onze taak om samen te werken in de jeugdketen om op deze manier ontwikkelings- en opvoedingsrisico's vroegtijdig te signaleren en te melden. Het ondersteuningsprofiel staat zoveel mogelijk op de websites van de scholen en is op te vragen bij de schoolleiding. Op de site van het samenwerkingsverband VO staan alle ondersteuningsprofielen van de VO- en VSO-scholen in de regio, waaronder die van het Openbaar Onderwijs Groningen.

3.2.7. Privacy & meldplicht datalekken

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing, waarbij dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (i.p.v. de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)). Daarnaast geldt vanaf 2016 de meldplicht datalekken. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (leken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. Voorbeelden van datalekken zijn: een kwijtgeraakte USB-stick met persoonsgegevens, een gestolen laptop of een inbraak in een databestand door een hacker.

Op basis van eerdere beleidsregels van de Autoriteit Persoonsgegevens t.b.v. datalekken heeft Openbaar Onderwijs Groningen centraal '[Informatiebeveiligings- en privacybeleid](#)' (versie 0.5, april 2016) en '[Detectie van beveiligingsincidenten en datalekken](#)' (juli 2016) opgesteld.

Binnen het schoolbestuur is de bestuurssecretaris zowel de Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) als de contactpersoon voor datalekken.

3.2.8. Klachtenregeling

Als Openbaar Onderwijs Groningen vinden we het belangrijk dat we het goed doen voor leerlingen en ouders. Echter, daar waar gewerkt wordt, worden ook fouten gemaakt. Of zijn ouders en school het niet eens over wat 'goed' is. Met de Kwaliteitswet (1998) hebben we binnen het Openbaar Onderwijs Groningen:

- een onafhankelijke klachtencommissie voor de objectieve behandeling van klachten;

- en een eigen klachtenregeling.

Deze [Klachtenregeling](#) is te raadplegen op de website van Openbaar Onderwijs Groningen. In de schoolgidsen van onze scholen is een verwijzing naar deze klachtenregeling opgenomen.

3.2.9. Toezicht en surveillance (cameratoezicht, detectiepoorten, hekken)

Dit is geen wettelijke plicht, maar indien scholen gebruikmaken van dergelijke voorzieningen moet het beleid hieromtrent beschreven staan in het veiligheidsplan. Op bestuurlijk niveau zijn hier geen nadere afspraken over gemaakt.

3.2.10. Omgaan met gevaarlijke stoffen & veiligheidsinstructie praktijklokalen (VO)

In het VO wordt in praktijklokalen gebruik gemaakt van gevaarlijke stoffen. Het ondersteuningsbureau van Openbaar Onderwijs Groningen heeft per juli 2017 een centraal contract afgesloten met B4 techniek. Het betreft normen en richtlijnen met betrekking tot keuring van BiNaSk lokalen VO:

- Elektrotechniek
- Waterinstallatie
- Afvoerleidingen
- Gasleidingen
- Zuurkasten
- Chemicaliën opslagkasten
- Nawis installatie

In het schooldeel (deel B) van dit plan wordt - indien van toepassing - nader ingegaan op de afspraken op school- c.q. locatieniveau.

3.2.11. Vlucht- en ontruimingsplan incl. (jaarlijkse) oefening

Scholen beschikken over een actueel vlucht- c.q. ontruimingsplan. Daarnaast organiseren de scholen met enige regelmaat ontruimingsoefeningen (richtlijn minimaal één keer per jaar). De BHV-er(s) op de scholen spelen hierin een cruciale rol. Via een centraal contract met Dijkstra BHV Support houden we het opleidingsniveau van de BHV'ers op peil, zodat zij in noodsituaties adequaat kunnen optreden. De BHV op school legt vast dat er is geoefend en zorgt voor evaluatie van de oefening, zodat duidelijk is waar verbeteringen noodzakelijk zijn.

3.2.12. Omgang met sociale media & online pesten

Sociale media kunnen een goede bijdrage leveren aan de professionaliteit van onderwijspersoneel en de kwaliteit van het onderwijs. Onder social media verstaan we o.a.: Twitter, Facebook, LinkedIn, Instagram, Pinterest, Snapchat, Whatsapp, forums, blogs, Youtube en varianten daarop. Uitgangspunt is dat professionals zelf weten hoe zij hiermee verstandig omgaan. Het digitale gedrag op social media wijkt niet af van het 'real life' gedrag binnen de school. Toch zijn er verschillen in kennis en ervaringen met, en meer of minder enthousiasme over sociale media. Sommigen zien de kansen en anderen vooral de bedreigingen. Om verschillende denkbeelden over het gebruik van social media niet te laten leiden tot misverstanden is een [handreiking 'social media' voor personeel](#) opgesteld. T.a.v. online pesten door leerlingen wordt verwezen naar het schoolspecifieke deel (deel B).

3.2.13. Gedragsprotocol leerlingen inzake veiligheid

Onder dit gedragsprotocol voor leerlingen vallen thema's als: wapenbezit, alcohol en drugs, vandalisme/diefstal, schoolfeesten en -kampen. Op schoolniveau worden deze afspraken, deels in samenwerking met de politie, nader vormgegeven.

In dit protocol worden ook andere veiligheidsaspecten (zoals fysieke en verbale agressie, radicalisering, discriminatie e.d.) aan de orde gesteld. Het is te raadplegen via intranet onder het kopje '[Gedragsprotocol leerlingen inzake veiligheid](#)' (januari 2018).

Daarnaast is er een '[Protocol alcohol en drugs](#)' (2017) aanwezig op het intranet van Openbaar Onderwijs Groningen.

Ten behoeve van kampen en (buitenlandse) school- of studiereizen heeft Openbaar Onderwijs Groningen centraal beleid opgesteld. Dit is vastgelegd in '[Beleid ten aanzien van \(buitenlandse\) reizen van leerlingen](#)' (2017).

Met een passage in de schoolgids kunnen leerlingen, personeel en ouders op de hoogte worden gebracht van de afspraken die met de politie zijn gemaakt. Hieronder twee voorbeeldteksten:

- *Bij buitensporig verbaal geweld en/of fysiek geweld zal de school contact opnemen met de contactpersoon van de politie. Dit geldt voor een ieder die betrokken is bij school, direct of indirect. Het in bezit hebben van wapens en/of drugs zal gemeld worden bij de contactpersoon van de politie en zal aanleiding zijn voor gepaste maatregelen. De school is te allen tijden gerechtigd, al dan niet in samenwerking met de politie, de inhoud van de kluisjes te controleren.*
- *De schoolleiding heeft het recht om, al dan niet in samenwerking met de politie, te controleren op het bezit van verboden middelen en voorwerpen middels controle van de garderobekastjes, tassencontrole en/of preventief fouilleren. Tevens heeft de schoolleiding het recht de verboden middelen en voorwerpen in beslag te nemen en hiervan aangifte te doen.*

Voor meer informatie zie:

<https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/politie-als-partner-in-schoolveiligheid/>
<https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/samenwerking-met-politie/>

3.2.14. Omgang met crises/calamiteiten

Het crisisplan is er voor complexe en uitzonderlijke situaties die niet met een bestaand draaiboek kunnen worden aangepakt. Op het ondersteuningsbureau van Openbaar Onderwijs Groningen is een vastgesteld [calamiteitenplan](#) aanwezig.

Op schoolniveau dient ook een basaal draaiboek te zijn. Denk aan communicatie naar betrokkenen en belangstellenden, psychosociale nazorg, afwikkeling van schade en financiën, evaluatie en verantwoording. Onderdeel van een crisisplan kunnen zijn: omgaan met terreurdreiging, media- en persprotocollen, protocollen overlijden leerling/docent/ouder, opvang leerlingen/personeel bij ernstige incidenten, etc.

NB: scholen die te maken krijgen met een ernstige calamiteit, kunnen via de Stichting School & Veiligheid (SSV) een beroep doen op een calamiteitenteam. Dit team - dat bestaat uit crisis- en onderwijsexperts - biedt getroffen scholen hulp en advies. Voor meer informatie:

<https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/thema/calamiteiten-2/#crisisplan>

3.2.15. Gedragscode voor personeel

Om te kunnen bepalen wanneer sprake is van ongewenst gedrag moet eerst duidelijk zijn welk gedrag op school gewenst is. Een gedragscode voor medewerkers biedt hierin uitkomst. Een gedragscode is een richtlijn voor een wenselijke en professionele pedagogische beroepshouding wat betreft de sociale omgang met leerlingen, collega's en ouders. Als Openbaar Onderwijs Groningen hebben we centraal een '[Gedragscode Bestuurs- en Ondersteuningsbureau en Basis-, Speciaal en Voortgezet Onderwijs](#)' (september 2016) opgesteld.

3.2.16. Protocol schorsen en verwijderen leerlingen

Dit protocol treedt in werking als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en/of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht, schade is toegebracht aan fysieke eigendommen of waarbij de veiligheid van personeel en leerlingen in gevaar is.

Binnen het bestuur is een '[Protocol schorsen en verwijderen](#)' (februari 2016) voor zowel PO als VO vastgesteld.

3.2.17. Protocol medisch handelen en medicijnverstrekking

Docenten en leerkrachten op school worden soms gevraagd om medische en verpleegkundige handelingen, de voorbehouden en risicovolle handelingen, binnen de school uit te voeren. We kunnen een drietal situaties binnen de schoolsituatie onderscheiden met betrekking tot dit onderwerp, te weten:

- De leerling wordt ziek op school.
- Het verstrekken van medicatie op verzoek door docenten/leerkrachten.
- Het uitvoeren van voorbehouden en risicovolle handelingen de zgn. 'medische handelingen', door docenten/leerkrachten.

Het Openbaar Onderwijs Groningen volgt hierbij de handreiking zoals deze is opgesteld door het Steunpunt Passend Onderwijs van de VO-raad en de PO-raad. De bestuurlijke lijn is dat er in

principe geen (voorbehouden) medische handelingen worden verricht door onderwijspersoneel. Binnen het speciaal onderwijs van Openbaar Onderwijs Groningen is veelal paramedisch personeel aanwezig, hier worden wel medische handelingen uitgevoerd door geschoold personeel. Het protocol [‘Medisch handelen en medicijnverstrekking’](#) is via het intranet beschikbaar.

4. Taken, samenwerken en voorwaarden

Dit onderdeel beschrijft alle taken die binnen de school door de functionarissen moeten worden uitgevoerd, inclusief de samenwerking met externe partners.

4.1. Schoolleiding & medezeggenschap

De schoolleiding is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid op schoolniveau en voor een actueel schoolveiligheidsplan, de cyclische evaluatie ervan en het plan van aanpak. Tevens is de schoolleiding verantwoordelijk voor de uitvoering van alle arbo- en veiligheidstaken (waaronder de RI&E), het verdelen van deze taken en het benoemen van een preventiemedewerker en bedrijfshulpverleners. Daarnaast onderhoudt de schoolleiding contact met de arbodienst en eventuele andere arbo-deskundigen en ziet toe op de verzuimbegeleiding. Ook heeft de schoolleiding de bevoegdheid om de politie in te schakelen bij vermeende strafbare feiten en bij noodzakelijk gebleken opschaling van veiligheidsrisico's. Op schoolniveau is instemming van de P-MR nodig op de benoeming van de preventiemedewerker. Daarnaast dient er afstemming te zijn met de MR over de uitkomsten van de RI&E en het daaruit voortvloeiende plan van aanpak. Dit plan van aanpak, getoetst door de Arbo Unie als externe partij, is vervolgens weer onderdeel van het wettelijk verplichte schoolveiligheidsplan. Op dit plan heeft de MR instemmingsbevoegdheid. Het betreft hier nadrukkelijk alleen die zaken die op schoolniveau spelen. Voorbeelden zijn: de schooleigen incidenten- & ongevallenregistratie, de verplichte jaarlijkse monitor welbevinden & veiligheidsbeleving van leerlingen, de inspanningsverplichting om actief veiligheidsbeleid te voeren, het schoolondersteuningsprofiel, de invulling van BHV op school, de coördinatie van anti-pestbeleid op school incl. een vast aanspreekpunt in het kader van pesten, samenwerking school met politie/jeugdagent, contactpersonen wijk- c.q. sociale teams gemeente en leerplicht, invulling geven aan seksuele diversiteit, gedragsregels op school. Instemming op generiek veiligheidsbeleid is aan de GMR PO en VO van Openbaar Onderwijs Groningen voorbehouden. De exacte verdeling van bevoegdheden qua medezeggenschap op bestuurlijk niveau (GMR PO en VO) en schoolniveau is beschreven in het memo [‘Rol GMR en MR bij veiligheid’](#) d.d. juni 2017. Dit memo is binnen het intranet van Openbaar Onderwijs Groningen beschikbaar.

4.2. Vertrouwenspersoon & aandacht functionaris huiselijk geweld en kindermishandeling

De functie van vertrouwenspersoon voort uit de verplichtingen uit de ‘kwaliteitswet’ (1998). De (interne) vertrouwenspersoon die is aangesteld heeft de volgende drie hoofdtaken:

- opvang en begeleiding van de klager gericht op het oplossen van de klacht;
- voorlichting geven over de functie én over vormen van ongewenst gedrag en preventieve activiteiten organiseren gericht op voorkomen van ongewenst gedrag en onveiligheid;
- verantwoording afleggen en beleidsadvies geven aan directie/bestuur van de school gericht op de bevordering van de sociale veiligheid.

De interne vertrouwenspersoon kan verwijzen naar een onafhankelijke externe vertrouwenspersoon. Deze externe vertrouwenspersoon heeft op hoofdlijnen vier taken:

- het stimuleren van een sociaal veilig klimaat;
- het adviseren van het management gevraagd en ongevraagd over discriminatie, pesten, machtsmisbruik, seksueel misbruik, seksuele intimidatie en geweld;
- daarnaast begeleidt de vertrouwenspersoon klagers op bovengenoemde terreinen en op het gebied van onderwijskundige klachten naar de klachtencommissie;

De externe vertrouwenspersoon heeft jaarlijks contact in een netwerk met de interne vertrouwenspersonen in het VO. Zij delen daar hun ervaringen, worden geschoold en bereiden - indien gewenst - beleid voor rondom het onderwerp sociale veiligheid. De externe vertrouwenspersoon is er alleen voor medewerkers, niet voor ouders en leerlingen.

Externe vertrouwenspersoon

De contactgegevens van de externe vertrouwenspersoon binnen het bestuur zijn: mw. Desirée Oxley (GIMD), Abe Lenstraboulevard, postbus 632, 8440 AP Heerenveen. Zij beschikt over een kantoor in Groningen. Mailadres: d.oxley@gimd.nl

Met de wet op de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (juli 2013) zijn de scholen verplicht om deskundigheid over de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties bij medewerkers op te bouwen en op peil te houden. Na de scholingsronde in 2013 zijn er, samen met de gemeente Groningen, in 2017 en 2018 opnieuw basiscursussen Aandachtfunctionaris opgezet.

Deze functionaris is verantwoordelijk voor de uitvoering van de implementatie van de meldcode en coördineert het signaleringsproces en de verwijzing en zorg rondom het kind en het gezin bij een vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast is de aandachtsfunctionaris vraagbaak voor de andere medewerkers, en geeft advies over de aanpak van kindermishandeling. Het is optioneel om de interne vertrouwenspersoon ook de aandacht functionaris huiselijk geweld en kindermishandeling te laten zijn, maar deze laatste taak kan ook bij de IB-er/ ondersteuningscoördinator liggen.

Indirecte Aandacht functionaris Kindermishandeling & Huiselijk geweld

Op bestuurlijk niveau is een maatschappelijk deskundige als indirecte aandachtsfunctionaris (AF) benoemd: Bas Westerhof, mailadres: b.westerhof@o2g2.nl

Als indirecte aandachtsfunctionaris heeft hij de taak om:

- Beleidsontwikkeling op dit terrein te initiëren en het volgen van de actualiteit voor geheel Openbaar Onderwijs Groningen (o.a. opstellen eigen afwegingskader);
- Netwerkvorming te initiëren binnen Openbaar Onderwijs Groningen met de directe AF op de scholen (PO, VO en SO);
- Vraagbaak te zijn voor de directe AF op de scholen.

Vanaf 1 januari 2019 geldt dat professionals (vermoedens van) ernstige gevallen van kindermishandeling en huiselijk geweld altijd melden bij stichting Veilig Thuis. De 'Wet verplichte meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld' is hierop aangepast (d.d. 6 juli 2017 in het Staatsblad). Met de aanscherping van de wet wordt het dus verplicht om altijd - ook als zelf een hulptraject wordt gestart - melding te doen bij Veilig Thuis.

4.3. Coördinator beleid en aanspreekpunt pesten

Met de Wet Sociale Veiligheid heeft ook de Onderwijsinspectie het toezicht gewijzigd. In dit nieuwe toezichtskader onderscheidt de inspectie verschillende kwaliteitsgebieden, waaronder 'schoolklimaat'. Binnen dit gebied toetst de inspectie het pedagogisch klimaat en de veiligheid van leerlingen. Als basiskwaliteit voor veiligheid stelt de inspectie:

- de school heeft het veiligheidsbeleid beschreven,
- de school houdt een jaarlijkse monitoring onder de leerlingen,
- de school heeft een aanspreekpunt als het gaat om pesten en
- de school heeft iemand voor de coördinatie van het beleid tegen pesten.

Aanspreekpunt pesten

Ten behoeve van de sociale veiligheid (pesten) binnen de school kennen we sinds 01-08-2015 een aanspreekpunt voor ouders. Deze taak kan samenvallen met de rol van vertrouwenspersoon. Ouders en leerlingen die te maken krijgen met pesten en die om wat voor reden dan ook hiervoor niet terecht kunnen bij hun leraar of mentor, moeten met hun verhaal terecht kunnen bij een medewerker van school, zodat het pestprobleem aangepakt wordt en de leerling weer veilig naar school kan. Het 'aanspreekpunt pesten' is verantwoordelijk voor een aantal acties die we hieronder bespreken.

- In kaart brengen van de situatie:
 - Opvangen van de leerling (of diens ouder) die te maken heeft met pestgedrag.
 - Luisteren naar de melding.
 - Het probleem in kaart brengen.
 - Vragen wat de leerling of ouder al gedaan heeft om de situatie te veranderen of te verbeteren.
 - Vragen hoe de gewenste situatie eruitziet.

- In kaart brengen hoe de gewenste situatie bereikt kan worden.
- Duidelijk maken wat de rol van het 'aanspreekpunt pesten' is.
- In kaart brengen en ondernemen van mogelijke acties binnen de school. Hierbij kan een bestaand anti-pestprotocol als leidraad dienen:
 - De betrokkenen gaan samen in gesprek. In het protocol staat wie hierbij, afhankelijk van de situatie, aanwezig zijn. Denk aan: gepeste leerling, pestende leerling(en), leraar, omstanders of ouders.
 - Uitleg geven over het pestbeleid van de school.
 - Belichten van zowel de feiten als de gevolgen voor de leerling.
 - Checken of bij de pestsituatie het schooleigen pestprotocol gevolgd is; zo niet, aansturen op herstel.
 - Bespreken wat er nodig is om een veilige omgeving te creëren voor de gepeste leerling.
 - Afspraken maken met betrokkenen.
 - Afspraken schriftelijk vastleggen.
 - Naderhand checken of de afspraken nagekomen zijn en het pestgedrag gestopt is.
- Doorverwijzen en begeleiden naar andere medewerkers binnen of buiten de school:
 - Als de gepeste leerling of diens ouder niet met de direct betrokkene(n) in gesprek wil of durft te gaan, hem of haar begeleiden naar degene die op school verantwoordelijk is voor het schoolveiligheidsbeleid.
 - Mocht het gesprek met de verantwoordelijke niet tot de gewenste acties leiden, dan kan de medewerker verwijzen naar de klachtenregeling. Dit kan ertoe leiden dat - via de vertrouwenspersoon - het bestuur ingeschakeld wordt.
 - Als het bestuur het pestprobleem niet naar tevredenheid van de leerling en/of ouder afhandelt, kan - via de vertrouwenspersoon - de weg naar de klachtencommissie gewezen worden.
 - Als het gaat om een strafbaar feit, contact opnemen met de politie.

Coördinator anti-pestbeleid

Ten behoeve van de sociale veiligheid binnen de school kennen we sinds 01-08-2015 ook een coördinator pestbeleid (niet zijnde de vertrouwenspersoon). De naam staat in de schoolgids vermeld. In de Memorie van toelichting bij de Wet Veiligheid op school staan twee zaken vermeld die onder de taak 'coördineren anti-pestbeleid' vallen:

- De coördinator anti-pestbeleid geeft beleidsadviezen naar aanleiding van de afhandeling van klachten, altijd met een preventieve werking.
- De coördinator anti-pestbeleid fungeert als klankbord voor collega's die vragen hebben over pesten en de aanpak ervan.

Pesten is niet alleen een situatie tussen een pester en een gepeste, maar ook een signaal van onveiligheid in een groep of in de school. Signalen van pesten pakt de coördinator breed op, zodat de kans op pesten in het vervolg kleiner wordt. Het takenpakket van een coördinator anti-pestbeleid bestaat uit een aantal onderdelen die we hieronder toelichten.

Ontwikkelen van afspraken en regels, uitdragen van kernwaarden van de school:

- Regelmatig aandacht vragen voor de schoolveiligheid, door het als thema op de agenda te zetten.
- Bijeenkomsten initiëren om schoolregels te maken, waarbij liefst zowel leerlingen en personeel, als ook ouders betrokken worden.
- Expliciete regels maken om pestgedrag te voorkomen.
- Zorgen dat de regels gaan leven door ze regelmatig te bespreken, naleven van de regels belonen en niet naleven van de regels sanctioneren.
- Zorgen dat er een duidelijk sanctiebeleid wordt ontwikkeld.
- Erop toezien dat een anti-pestprotocol ontwikkeld wordt waar medewerkers op terug kunnen vallen en waardoor ouders weten wat zij van school kunnen verwachten.

Zicht hebben op de beleving van veiligheid, incidenten en mogelijke risico's:

- Zorgen dat incidenten verzameld worden en deze analyseren om in te schatten waar risico's liggen.

- De resultaten van metingen rond veiligheidsbeleving van leerlingen benutten voor preventieve activiteiten en voorwaarden scheppen om de veiligheid te vergroten en pesten te voorkomen.

Voorwaarden scheppen voor een zo groot mogelijke sociale veiligheid op school:

- Zorgen dat het anti-pestprotocol en bijbehorend sanctiebeleid bij iedereen bekend is, ook bij ouders.
- Zorgen dat leerlingen en ouders weten bij wie ze aan kunnen kloppen bij pestgedrag.
- Samenwerken met ouders door behoeften te peilen en hen mee te laten denken over oplossingen bij peestsituaties.
- Zorgen dat onveilige plekken in de school anders ingericht worden.

Zorgen voor een pedagogische benadering van leerlingen:

- Stimuleren dat leraren toegerust worden in hun pedagogisch handelen; hen bewust laten worden van hun positie als groepsleider en van groepsprocessen in de klas.

Het Pestprotocol is als bijlage te vinden op de website van de school.

Aanbevelingen contactpersoonschap binnen school

Tot slot verdient het aanbeveling om een contactpersoon binnen de school aan te stellen in de:

- *samenwerking met de politie/jeugdagent*
Afspraken m.b.t. wanneer ingeschakeld, voorlichtingen, kluisjescontrole (VO), toezicht bij schoolfeesten en buitenschoolse activiteiten.
- *samenwerking met contactpersonen wijk- c.q. sociale teams gemeente*
In de samenwerking met de contactpersonen binnen sociale teams (in VO bovenschoolse WIJ teams) moet aandacht zijn voor: privacy, escalatieladder, organisatie onderwijs-zorgarrangementen.
- *samenwerking met de leerplichtambtenaar*
Externe samenwerking met leerplicht in kader van de Leerplichtwet inzake verzuim en thuiszitters.

4.4. Preventiemedewerker

Elke school heeft tenminste één werknemer als preventiemedewerker aangewezen. In 2017 zijn alle preventiemedewerkers geschoold door de Arbo Unie. De preventiemedewerkers dragen o.a. onder andere zorg voor de dagelijkse veiligheid en gezondheid binnen de school, zijn mede verantwoordelijk voor het afnemen van de RI&E, het adviseren van de MR-p en het uitvoeren van Arbomaatregelen. Dit uiteraard onder eindverantwoordelijkheid van de directeur/rector van de school.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van deze medewerker zijn apart uitgewerkt en vastgelegd in het [‘taakprofiel preventiemedewerker & scholing RI&E’](#) (februari 2017, versie 1.1, deelmemo).

4.5. Bedrijfshulpverlening (BHV)

Vanuit de Arbowet bestaat de verplichting om bedrijfshulpverlening te regelen. De bedrijfshulpverlener doet zijn werk onder verantwoording van de schoolleiding. De BHV-er is bevoegd tot het nemen van beslissingen over ontruiming en ontruimingsprocedures. Hiertoe is de BHV-er op de hoogte van actuele wet en regelgeving rond veiligheid en bedrijfshulpverlening. De BHV-ers worden gefaciliteerd voor hun werkzaamheden. De BHV-ers hebben tot primaire taak:

- bij ongevallen de eerste hulp te verlenen en contacten te leggen met hulpdiensten als ambulance en brandweer;
- bij brand een begin te maken met het blussen;
- eigen personeel en andere medewerkers te alarmeren en te evacueren.

Voor bedrijfshulpverlening (BHV) geldt dat het ondersteuningsbureau van Openbaar Onderwijs Groningen centraal een contract afgesloten met Dijkstra BHV Support voor de opleidingen op het gebied van bedrijfshulpverlening (EHBO, AED, BHV basis- en herhalingscursussen). Aanmeldingen voor scholingen op dit vlak verlopen via de BHV-coördinator op school. Hiertoe is op 1 juli 2017 een nieuwe overeenkomst gesloten met Dijkstra BHV Support.

4.6. Ondersteuningscoördinator/intern begeleider

Met de Wet op Passend Onderwijs (augustus 2014) hebben schoolbesturen zorgplicht. Elke school moet daarnaast - een binnen het samenwerkingsverband vastgestelde - basisondersteuning bieden en aangeven welke extra ondersteuning de school biedt boven de basisondersteuning. De functie van IB-er/ondersteuningscoördinator vloeit voort uit deze verplichtingen.

De vormen van extra ondersteuning zijn vastgelegd in het ondersteuningsprofiel van de school. Het ondersteuningsprofiel biedt ouders de mogelijkheid om te bekijken of de school past bij de ondersteuningsbehoefte van hun kind. Dit ondersteuningsprofiel is op te vragen bij de school en is ook te vinden op de website van de school. Noot: voor het PO hanteren we de term 'intern begeleider' en voor het VO 'ondersteuningscoördinator'.

4.7. Vertrouwenspersoon integriteit (VPI)

De VPI vindt zijn oorsprong in de meldprocedure voor misstanden die van kracht is in de openbare sector. De VPI heeft in de eerste plaats een klankbordfunctie voor medewerkers binnen de organisatie die komen met voor hen onaanvaardbare integriteitskwestie. Daarnaast heeft de VPI een adviesfunctie. De VPI adviseert een melder over de te nemen stappen om de misstand correct aanhangig te maken. De VPI heeft ook een meldfunctie; als een melder de zaak niet aanhangig wil maken doet de VPI dit zelf namens en met instemming van de melder. De VPI kent voor het uitoefenen van deze functies het volgende handelingsrepertoire:

- Stimuleren: De VPI stimuleert de melder zelf de misstand te melden bij het management.
- Doorgeleiden: De VPI maakt namens de medewerker en met zijn/haar uitdrukkelijke toestemming melding van de misstand bij het management en noemt daarbij de naam van de melder.
- Overnemen: De VPI maakt namens de medewerker melding van de misstand bij het management en noemt niet de naam van de oorspronkelijke melder.
- Rapporteren: De VPI publiceert de melding als 'casus' in geanonimiseerde vorm in het jaarverslag.

In de handreiking vertrouwenspersonen integriteit (bron: www.integriteitoverheid.nl) staan acht taken voor de VPI:

- De organisatie informeren over het werk van de VPI (voorlichting geven).
- Luisteren naar medewerkers (melders) die worstelen met een integriteitskwestie.
- Melders adviseren over te nemen stappen om de kwestie aanhangig te maken.
- Melders begeleiden bij het aankaarten van gemelde misstanden.
- Meldingen registreren en verwerken in jaarrapportage.
- Voortgang/afwikkeling van een melding volgen (monitoren).
- Nazorg verlenen aan de melder.
- Evaluatie en preventiemaatregelen adviseren.

5. Onderwijs – burgerschap, seksualiteit en diversiteit

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen vinden we aandacht voor burgerschap, diversiteit en seksualiteit van evident belang. Wat invulling van onderwijs betreft zijn scholen zijn wettelijk verplicht aandacht te besteden aan bevordering van burgerschap. Naast aandacht voor diversiteit, acceptatie en tolerantie ligt de nadruk op het kunnen en willen deelnemen aan de samenleving. Leerlingen leren op thema's als diversiteit, acceptatie en tolerantie te reflecteren op het eigen handelen, een respectvolle houding en een bijdrage aan de zorg voor hun omgeving. Naast de algemene richtlijn in de wet zijn de wenselijke opbrengsten ook vastgelegd in de kerndoelen basisonderwijs en voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. De invulling hiervan wordt overgelaten aan de school.

Dat van een algemene opdracht sprake is, impliceert dat scholen zich in schoolplan en schoolgids moeten verantwoorden over de wijze waarop zij die invulling vormgeven. Vanaf 1 december 2012 is in de kerndoelen voor het onderwijs vastgelegd dat leerlingen dienen te leren om 'respectvol om te gaan met seksualiteit en diversiteit in de samenleving, waaronder seksuele diversiteit'. Scholen bepalen ook hier zelf hoe zij hieraan uitvoering geven.

Lijst opgeleverde beleidsdocumenten integrale veiligheid Openbaar Onderwijs Groningen:

In [blauw](#) de stukken die via intranet beschikbaar zijn voor de scholen:

- 1) [Het 11-puntenplan integrale veiligheid \(15 maart 2017, versie 1.6\)](#)
 - a) [Visie integrale veiligheid \(21 november 2016, versie 1.0, deelmemo\)](#)
 - b) [Checklist \(wettelijke\) verplichtingen integrale veiligheid \(december 2016, versie 1.0, deelmemo\)](#)
 - c) [Taakprofiel preventiemedewerker & scholing RI&E \(10 februari 2017, versie 1.1, deelmemo\)](#)
 - d) [Adviesmemo uitvoering RI&E \(14 maart 2017, versie 0.5\)](#)
 - e) [Taken, bevoegdheden & verantwoordelijkheden Integrale Veiligheid \(28 maart 2017, versie 0.9, deelmemo\)](#)
 - f) [Intern overzicht protocollen integrale veiligheid \(update november 2017, versie 1.3\)](#)
 - g) [Monitor veiligheid per school - bijlage bij Q2 \(november 2017, versie 1.0\)](#)
 - h) [Taakprofiel bovenschools coördinator integrale veiligheid \(oktober 2017, versie 1.0\)](#)
 - i) [Bevoegdhedenregeling Openbaar Onderwijs Groningen \(juli 2017\)](#)
 - j) [Calamiteitenplan en BHV-organisatie ondersteuningsbureau \(januari 2017, versie 1.0\)](#)
 - k) [Rol GMR en MR bij veiligheid \(23 juni 2017, versie 1.0\)](#)
 - l) [Format schoolveiligheidsplan Openbaar Onderwijs Groningen \(december 2017, versie 1.0\)](#)

Deel B: school specifiek deel

6. Inzicht in veiligheidsbeleving, risico's en incidenten op schoolniveau

In dit B-deel staan de school specifieke gegevens van het schoolveiligheidsplan. Het kader voor de school specifieke uitwerking is beschreven in het bestuurlijke/wettelijke deel (deel A van dit plan).

6.1. Risico Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E)

De meest recente RI&E is afgenomen in november 2017 en het plan van aanpak is getoetst door de ArboUnie. Het plan van aanpak is meegenomen in de (beleids)voornemens in dit schoolveiligheidsplan. De belangrijkste aandachtspunten vanuit de actuele RI&E zijn:

- Veiligheid en gezondheid schoolgebouw
- Algemene verplichtingen arbowet

6.2. Incidenten- & ongevallenregistratie

Op school wordt de incidenten- & ongevallenregistratie bijgehouden door: *Arjan de Rooij adjunct Wilgenlaan en Jacob Sikkenga adjunct directeur Blekerslaan*. De actuele registratie is op te vragen bij de schoolleiding.

6.3. Monitoring

Het effect van ons veiligheidsbeleid op school meten we in elk geval jaarlijks middels een monitor. Hiertoe hanteren we de vragenlijst MPO *Deze gegevens worden gedeeld met de onderwijsinspectie*. Met deze monitor volgen we cyclisch en systematisch de veiligheidsbeleving van onze leerlingen. De belangrijkste aandachtspunten vanuit de monitor welbevinden zijn:

- *aandachtspunt 1*
- *aandachtspunt 2*
- *aandachtspunt 3*
- *evt. de meest recente monitor in de bijlagen opnemen of verwijzen naar de monitor als beschikbaar document binnen school*

De functionarissen binnen de school op het terrein van sociale veiligheid staan benoemd in hoofdstuk 8.

7. Gezamenlijke visie, afspraken en regels

7.1. Veiligheidsplan & visie

Dit schoolveiligheidsplan valt onder de bestuurlijke paraplu van Openbaar Onderwijs Groningen. De visie op integrale veiligheid is bestuurlijk vastgelegd in het document '[Visie integrale veiligheid \(21 november 2016, versie 1.0, deelmemo\)](#)'. Dit schoolveiligheidsplan wordt minimaal eens per vier jaren geactualiseerd (of vaker indien nodig).

7.2. Sociaal veiligheidsbeleid

Als school hanteren we een actief veiligheidsbeleid, inclusief de preventieve en curatieve beleidsmaatregelen t.a.v. sociale veiligheid. De school gebruikt we de sova methode: "Kinderen en hun sociale talenten". Sinds 2020 wordt de Vreedzame School uitgerold op beide locaties. Volledige 'inrichting; heeft natuurlijk tijd nodig. Er is een pestprotocol (map: veiligheidsplan). Daarnaast hebben we gedragsregels opgesteld voor leerlingen, ouders en medewerkers; "zo werken wij", regels hoe wij wensen met elkaar om te gaan, maar ook de consequenties als iemand zich niet aan de regels houdt.

7.2.1. Discriminatie, seksuele intimidatie, racisme, agressie en geweld & radicalisering

Uitgangspunt is dat op het schoolterreinen binnen de schoolpoorten iedere vorm van verbaal en fysiek geweld/agressie en seksuele intimidatie, door ouders, personeel, leerlingen, vrijwilligers, stagiaires, e.d. niet getolereerd wordt. Hieronder wordt tevens verstaan aanhoudend pesten,

diefstal, vernieling, vuurwerkbezit etc. Op school is een registratieformulier aanwezig (map veiligheidsplan)

7.2.2. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling & Verwijsindex

Als school maken we gebruik van de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling. Binnen de school zijn de volgende mensen aanspreekpunt/aandacht functionaris: Inge de Jong, IB-er op locatie Wilgenlaan en Suzanne Claassen IB-er op locatie Blekerslaan. Bas Westerhof, maatschappelijk werker, is bovenschools SOi de centrale contactpersoon.

Verwijsindex risicojongeren

Binnen onze school wordt gewerkt met Zorg voor Jeugd Groningen (ZvJG). De volgende personen hebben toegang tot het digitale signaleringssysteem en zijn bevoegd om een melding te doen: de intern begeleiders vd beide vestigingen en of de schoolmaatschappelijk werker dezelfde personen als boven.

7.2.3. Meld- & aangifteplicht

Al onze medewerkers op school zijn verplicht melding te maken bij het bestuurssecretariaat (bevoegd gezag) bij een vermoeden van een zedenmisdrijf (ontucht, aanranding, verkrachting).

7.2.4. Meldingsregeling vermoeden van misstanden

De school hanteert de op bestuursniveau vastgestelde Meldingsregeling vermoeden van misstanden. Zowel werknemers, ouders als kunnen vermoede of gesignaleerde misstanden/onregelmatigheden melden bij het bestuurssecretariaat.

7.2.5. Verzuim

We houden als school verzuim van leerlingen actief bij en hebben overleg en afstemming met leerplicht/RMC.

7.2.6. Ondersteuningsprofiel & jeugdhulp

In het ondersteuningsprofiel van de school staat beschreven welke extra ondersteuning we kunnen bieden en welke grenzen gehanteerd worden (ook in termen van veiligheid). Ook de samenwerking met gemeente/zorg is hier onderdeel van in het kader van onderwijs-zorgarrangementen. Het ondersteuningsprofiel 2015 staat op de website van de school en/of is op te vragen bij de schoolleiding. In 2018-2019 wordt het ondersteuningsplan geactualiseerd.

7.2.7. Privacy & meldplicht datalekken

Onze school is gehouden aan het centraal opgestelde 'Informatiebeveiligings- en privacybeleid' (versie 0.5, april 2016) en 'Detectie van beveiligingsincidenten en datalekken' (juli 2016). Binnen het schoolbestuur is de bestuurssecretaris zowel de Functionaris voor Gegevensbescherming als de contactpersoon voor datalekken.

T.a.v. de nieuwe privacywetgeving AVG komen hier in de toekomst nog aanvullingen op.

7.2.8. Klachtenregeling

Binnen onze school is/zijn de volgende persoon/personen het eerste aanspreekpunt voor klachten: Jacob Sikkenga adjunct-directeur Blekerslaan en Arjan de Rooij adjunct-directeur Wilgenlaan. De 'Klachtenregeling' is te raadplegen op de website van Openbaar Onderwijs Groningen. In de schoolgids van de school is een verwijzing naar deze klachtenregeling opgenomen.

7.2.9. Toezicht en surveillance (cameratoezicht, detectiepoorten, hekken)

Dit is geen wettelijke plicht, maar indien scholen gebruikmaken van dergelijke voorzieningen moet het beleid hieromtrent beschreven staan in het veiligheidsplan. Op bestuurlijk niveau zijn hier geen nadere afspraken over gemaakt. Eventueel met gegevens van betrokken medewerkers. Het SBO maakt hier geen gebruik van.

7.2.10. Omgaan met gevaarlijke stoffen & veiligheidsinstructie praktijklokalen (VO)

Voor SBO niet van toepassing.

checklists zie: <http://veiligepraktijklokalen.nl/pie/>

7.2.11. Vlucht- en ontruimingsplan incl. (jaarlijkse) oefening

In iedere ruimte is op een duidelijk zichtbare plek een vluchtplan opgehangen.

7.2.12. Omgang met sociale media & online pesten

Voor meer informatie over sociale media binnen het PO:

<https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/leerlingen-en-sociale-media-po/>

Voor het VO:

<https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/leerlingen-en-sociale-media-vo/>

Algemene brochure over sociale media en schoolveiligheid:

- o <https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/sociale-veiligheid-en-internet-op-school/>
- o <https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/pingen-whappen-tweeten-taggen-en-liken/>

7.2.13. Beleid inzake wapenbezit, alcohol en drugs, vandalisme en diefstal, veiligheidsbeleid schoolfeesten & -kampen (buitenschoolse activiteiten)

Zie centrale beleidsregels/protocollen .

7.2.14. Omgang met crises/calamiteiten

Dit onderdeel moet in team en MR besproken zijn.

7.2.15. Gedragscode voor personeel

Gedragsregels zijn vastgelegd in het document “zo werken wij”

7.2.16. Protocol schorsen en verwijderen leerlingen

Op bestuursniveau is een protocol vastgesteld wat in werking treedt als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en/of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht, schade is toegebracht aan fysieke eigendommen of waarbij de veiligheid van personeel en leerlingen in gevaar is. Op school hanteren we dit protocol.

7.2.17. Protocol medisch handelen en medicijnverstrekking

Onze school volgt het protocol ‘Medisch handelen en medicijnverstrekking’ zoals opgesteld binnen het Openbaar Onderwijs Groningen, gebaseerd op de handreiking zoals deze is opgesteld door het Steunpunt Passend Onderwijs van de VO-raad en de PO-raad.

In iedere klas is een afgesloten medicijnkast. In de lokaalmap staan afspraken over medicijnen bewaren en medicijnen toedienen met een verwijzing naar het veiligheidsplan.

Taken, samenwerken en voorwaarden

Dit onderdeel beschrijft alle taken die binnen de school door de functionarissen moeten worden uitgevoerd, inclusief de samenwerking met externe partners.

8.1. Schoolleiding & medezeggenschap

De schoolleiding is, binnen de bestuurlijke kaders, verantwoordelijkheid voor het veiligheidsbeleid op schoolniveau en voor een actueel schoolveiligheidsplan, de cyclische evaluatie ervan en het plan van aanpak. Tevens is de schoolleiding verantwoordelijk voor de uitvoering van alle arbo- en veiligheidstaken (waaronder de RI&E), het verdelen van deze taken en het benoemen van een preventiemedewerker en bedrijfshulpverleners. Daarnaast onderhoudt de schoolleiding contact met de arbodienst en eventuele andere arbodeskundigen en ziet toe op de verzuimbegeleiding. Ook heeft de schoolleiding de bevoegdheid om de politie in te schakelen bij vermeende strafbare feiten en bij noodzakelijk gebleken opschaling van veiligheidsrisico's.

8.2. Vertrouwenspersoon & aandacht functionaris huiselijk geweld en kindermishandeling

De interne vertrouwenspersoon binnen onze school is: Inge de Jong; i.de.jong@o2g2.nl locatie Wilgenlaan en Suzanne Claassen voor de Blekerslaan. (s.claassen@o2g2.nl)

De contactgegevens van de externe vertrouwenspersoon binnen het Openbaar Onderwijs Groningen: mw. Desirée Oxley (GIMD), Abe Lenstraboulevard, postbus 632, 8440 AP Heerenveen. Zij beschikt over een kantoor in Groningen. Mailadres: d.oxley@gimd.nl

Op bestuurlijk niveau is een maatschappelijk deskundige als indirecte aandacht functionaris (AF) benoemd: Bas Westerhof, mailadres: b.westerhof@o2g2.nl
Deze indirecte AF is o.a. vraagbaak voor de functionarissen op de scholen.

8.3. Coördinator beleid en aanspreekpunt pesten

Ten behoeve van de sociale veiligheid zijn binnen de school coördinatoren anti-pestbeleid aangesteld. Dit zijn de beide adjunct-directeuren A de Rooij en J. Sikkenga.

Ook is een aanspreekpunt pesten binnen de school aangesteld. Dit zijn voor onze school: Inge de jong i.de.jong@o2g2.nl voor de Wilgenlaan en Suzanne Claassen s.claassen@o2g2.nl voor de Blekerslaan.

De taken van beide functionarissen zijn beschreven in het A-deel van dit schoolveiligheidsplan.

8.4. Preventiemedewerker

Op onze school is een preventiemedewerker aangesteld: Olaf Wessels Wilgenlaan en Karen Meerman locatie Blekerslaan.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van deze medewerker zijn apart uitgewerkt en vastgelegd in het 'taakprofiel preventiemedewerker & scholing RI&E' (februari 2017, versie 1.1, deelmemo).

8.5. Bedrijfshulpverlening (BHV)

Voor bedrijfshulpverlening (BHV) geldt dat het ondersteuningsbureau van Openbaar Onderwijs Groningen centraal een contract afgesloten met Dijkstra BHV Support voor de opleidingen op het gebied van bedrijfshulpverlening (EHBO, AED, BHV basis- en herhalingscursussen). Aanmeldingen voor scholingen op dit vlak verlopen via de BHV-coördinator op school.

Op onze school zijn de volgende personen aangesteld als BHV-er: e.ter.sluis@o2g2.nl, Marcella Timmermans, m.timmermans@o2g2.nl, Nynke Zijlstra, Olaf Wessels, Suzanne van Dijken, Karen Meerman, Andreas Helmus, Marian Okken, Aukje Buurlage en Jeroen Scholma.

8.6. Ondersteuningscoördinator/intern begeleider

Op onze school zijn de volgende medewerkers aangesteld als intern begeleider: Inge de Jong, i.de.jong@o2g2.nl en Suzanne Claassen s.claassen@o2g2.nl

8.7. Vertrouwenspersoon integriteit (VPI)

De contactgegevens van de externe vertrouwenspersoon integriteit (VPI) voor het Openbaar Onderwijs Groningen zijn: mw. Desirée Oxley (GIMD), Abe Lenstraboulevard, postbus 632, 8440 AP Heerenveen. Zij beschikt over een kantoor in Groningen. Mailadres: d.oxley@gimd.nl

8.8. Overzicht rollen & verantwoordelijkheden binnen de school

Hieronder staat in het schema een meer gespecificeerde uitwerking t.a.v. de uitvoering van taken en verantwoordelijkheden op het gebied van veiligheid. In het schema staat aangegeven wie welk veiligheidsaspect binnen de school uitvoert, aan wie gerapporteerd wordt, met welke frequentie en wie verantwoordelijk is binnen de school.

<i>Nr</i>	<i>Aspect veiligheid</i>	<i>Uitvoering door</i>	<i>Rapporteert aan</i>	<i>Frequentie</i>	<i>Verantwoordelijk</i>
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

8. Onderwijs – burgerschap, seksualiteit en diversiteit

Het thema Burgerschap is een van de strategische thema's van Openbaar Onderwijs Groningen. De Bekenkampschool sluit hierop aan door o.a. de invoering van De Vreedzame School, een methodiek om leerlingen bewust te maken van o.a. normen en waarden, democratie, vriendschappen, omgaan met ruzies enz.

Natuurzaken mbt seksualiteit en diverse school TV programma's.

Diversiteit en Seksualiteit

Deel C: bijlagen schoolveiligheidsplan

Pestprotocol is te vinden op de website van de school.